PARLAMENT EUROPEJSKI

2004 *2009*

Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych

2008/2160(INI)

6.1.2009

PROJEKT SPRAWOZDANIA

Zalecenie Parlamentu Europejskiego dla Rady w sprawie utrwalenia bezpieczeństwa i podstawowych wolności w Internecie
(2008/2160(INI))

Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych

Sprawozdawca komisji opiniodawczej: Stavros Lambrinidis

PR_INI_art114

SPIS TREŚCI

Strona

PROJEKT ZALECENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO DLA RADY 3

PROJEKT ZALECENIA DLA RADY (B6-0302/2008) 9

PROJEKT ZALECENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO DLA RADY

w sprawie utrwalenia bezpieczeństwa i podstawowych wolności w Internecie (2008/2160(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając projekt zalecenia dla Rady, przedstawiony przez Stavrosa Lambrinidisa w imieniu grupy PSE, dotyczący utrwalenia bezpieczeństwa i podstawowych wolności w Internecie (B6-0302/2008),

– uwzględniając Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych, Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej[1], a w szczególności zawarte tam postanowienia dotyczące ochrony danych osobowych, wolności wypowiedzi, poszanowania sfery prywatnej i życia rodzinnego, jak również prawo do wolności i bezpieczeństwa,

– uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 95/46/WE z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych[2], ramową dyrektywę Rady 2008/977/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. WSiSW w sprawie ochrony danych osobowych przetwarzanych w ramach współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych[3], dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/98/WE z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego[4], wniosek Komisji dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. zmieniającej dyrektywę 2002/22/WE w sprawie usługi powszechnej i praw użytkowników związanych z sieciami łączności elektronicznej, dyrektywę 2002/58/WE w sprawie przetwarzania danych osobowych i ochrony prywatności w sektorze łączności elektronicznej oraz rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 w sprawie współpracy w zakresie ochrony konsumentów (COM(2007)0698), uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/24/WE z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie zatrzymywania generowanych lub przetwarzanych danych w związku ze świadczeniem ogólnie dostępnych usług łączności elektronicznej lub udostępnianiem publicznych sieci łączności[5], a także opinię rzecznika generalnego z dnia 14 października 2008 r. w sprawie C-301/06 *Irlandia v. Parlament i Rada*,

– uwzględniając ramową decyzję Rady 2005/222/WSiSW z dnia 24 lutego 2005 r. w sprawie ataków na systemy informatyczne[6], ramową decyzję Rady 2001/413/WSiSW z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie walki z oszustwami i fałszerstwami dotyczącymi bezgotówkowych środków płatności[7], ramową decyzję Rady 2008/919/WSiSW z dnia 28 listopada 2008 r. zmieniającą ramową decyzję 2002/475/WSiSW w sprawie zwalczania terroryzmu[8], uwzględniając komunikat Komisji z dnia 22 maja 2007 r. pt. „W kierunku

[1] Dz.U. C 364 z 18.12.2000, s. 1.
[2] Dz.U. L 281 z 23.11.1995, s. 31.
[3] Dz.U. L 350 z 30.12.08, s. 60.
[4] Dz.U. L 345 z 31.12.2003, s. 90.
[5] Dz.U. L 105 z 21.6.2006, str. 54.
[6] Dz.U. L 69 z 16.03.2005, s. 67.
[7] Dz.U. L 149 z 2.6.2001, s. 1.
[8] Dz.U. L 330 z 9.12.2008, s. 21.

ogólnej strategii zwalczania cyberprzestępczości" (COM(2007)0267), a także ostatnie inicjatywy na rzecz wykrywania ciężkiej przestępczości i terroryzmu (takie jak projekt „Check the Web"),

– uwzględniając prace prowadzone przez Radę Europy, Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) i Organizację Narodów Zjednoczonych (ONZ) zarówno w odniesieniu do zwalczania przestępczości i przestępczości elektronicznej, jak i ochrony podstawowych praw i wolności, w tym również w Internecie[1],

– uwzględniając ostatnie orzeczenia sądów europejskich i krajowych trybunałów konstytucyjnych w tej dziedzinie, a w szczególności wyrok niemieckiego trybunału konstytucyjnego (Bundesverfassungsgericht), który uznał odrębne prawo do ochrony poufności i integralności systemów informatycznych[2],

– uwzględniając art. 114 ust. 3 i art. 94 Regulaminu,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych oraz opinię Komisji Kultury i Edukacji (A6-0000/2008),

A. mając na uwadze, że rozwój Internetu dowodzi, iż staje się on nieodłącznym narzędziem promowania inicjatyw demokratycznych, nowym forum debaty politycznej (kampanie internetowe i głosowanie drogą elektroniczną), a także kluczowym instrumentem korzystania ze swobody wypowiedzi na skalę światową (pisanie blogów) oraz prowadzenia działalności gospodarczej,

B. mając na uwadze, że Internet nadaje pełne znaczenie definicji swobody wypowiedzi, zapisanej w art. 11 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, zwłaszcza jeżeli chodzi o pokonywanie granic,

C. mając na uwadze, że przejrzystość, poszanowanie prywatności i atmosferę zaufania wśród zainteresowanych stron należy uważać za elementy niezbędne do powstania trwałej wizji bezpieczeństwa w Internecie,

D. mając na uwadze, że dzięki wolności, jaką gwarantuje Internet, wykorzystuje się go również jako miejsce rozpowszechniania przesłań charakteryzujących się przemocą i brakiem cech demokratycznych, takich jak nawoływanie do ataków terrorystycznych, a także mając na uwadze, że szeroko rozumiane zagrożenie przestępczością w cyberprzestrzeni, skierowane przeciwko osobom indywidualnym (w tym dzieciom) i sieciom, nasiliło się na świecie,

E. mając na uwadze, że przestępstwa te należy skutecznie i zdecydowanie zwalczać, nie naruszając podstaw wolnego i otwartego charakteru Internetu,

F. mając na uwadze, że w społeczeństwie demokratycznym to obywatele mają prawo obserwować i osądzać działania i opinie swoich rządów, a także prywatnych firm świadczących im usługi, a nie na odwrót – to nie rządy czy firmy mają prawo obserwować i osądzać na co dzień działania i opinie swoich obywateli; mając na uwadze,

[1] Przykłady: konwencja Rady Europy o przestępczości w cyberprzestrzeni z dnia 23 listopada 2001 r.; konwencja Rady Europy o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych z dnia 28 stycznia 1981 r.

[2] BVerfG, 1 BvR 370/07, 27.2.2008, Absatz-Nr. (1 - 333).
http://www.bverfg.de/entscheidungen/rs20080227_1bvr037007.html

że technologicznie zaawansowane techniki monitorowania w połączeniu z pobłażliwym prawem określającym granice ich stosowania coraz bardziej podważają tę zasadę,

G. mając na uwadze, że gwałtowny postęp technologiczny w coraz większym stopniu pozwala na skryte i niemożliwe do wykrycia monitorowanie poczynań obywateli w Internecie; mając na uwadze, że samo istnienie technologii monitoringowych nie powinno automatycznie usprawiedliwiać ich stosowania, ale mając na uwadze, że nadrzędny interes ochrony podstawowych praw obywateli powinien określać granice i dokładne okoliczności korzystania z takich technologii przez władze publiczne lub firmy prywatne,

H. z uwagi na fakt, iż mając do czynienia z prawami takimi jak swoboda wypowiedzi lub poszanowanie sfery prywatnej w społeczeństwie demokratycznym, ingerencja w korzystanie z tych praw może mieć miejsce jedynie z nakazu władz publicznych, jeżeli jest zgodna z prawem, niezbędna i proporcjonalna,

I. mając na uwadze, że z uwagi na swój globalny, otwarty i demokratyczny charakter Internet jest z zasady wolny, co jednak nie wyklucza potrzeby refleksji (na szczeblu krajowym i międzynarodowym, na forum publicznym i prywatnym) nad sposobem poszanowania i ochrony podstawowych swobód użytkowników Internetu i ich bezpieczeństwa,

J mając na uwadze, że analfabetyzm elektroniczny będzie nowym rodzajem analfabetyzmu w XXI w.; mając na uwadze, że zagwarantowanie wszystkim obywatelom dostępu do Internetu oznacza wobec tego gwarancję dostępu do szkolnictwa dla wszystkich obywateli, a także mając na uwadze, że rządy lub prywatne przedsiębiorstwa nie powinny odmawiać takiego dostępu; mając na uwadze, że należy się koniecznie zająć pojawiającymi się kwestiami, takimi jak neutralność sieci, interoperacyjność, globalna dostępność wszystkich połączeń internetowych oraz korzystanie z otwartych formatów i standardów,

K. mając na uwadze, że należy utrzymać właściwą równowagę między ponownym wykorzystaniem informacji sektora publicznego, co daje niespotykane możliwości eksperymentowania i wymiany w dziedzinie kreatywności i kultury, a ochroną praw do własności intelektualnej,

1. występuje do Rady z następującymi zaleceniami:

Pełny i bezpieczny dostęp do Internetu dla wszystkich

a) zaleca podejmowanie wysiłków w celu uczynienia z Internetu ważnego narzędzia wzmacniającego pozycję jego użytkowników oraz stworzenia warunków umożliwiających rozwój inicjatyw oddolnych oraz demokracji elektronicznej przy jednoczesnym zagwarantowaniu istotnych zabezpieczeń, gdyż w dziedzinie tej mogą się pojawić nowe formy kontroli i cenzury; wolność i ochrona sfery prywatnej użytkowników Internetu powinna być rzeczywistością, a nie iluzją;

b) należy zdać sobie sprawę, że Internet może stanowić niezwykłą szansę wzmocnienia aktywnego obywatelstwa oraz że w związku z tym dostęp do sieci i treści jest jednym z kluczowych elementów; zaleca pogłębienie tej kwestii w oparciu o założenie, że każdy ma prawo być częścią społeczeństwa informacyjnego oraz że instytucje i zainteresowane podmioty na wszystkich szczeblach ponoszą ogólną

odpowiedzialność za wspomaganie tego rozwoju[1] i należy stawić czoła dwóm nowym wyzwaniom wieku elektronicznego w postaci analfabetyzmu elektronicznego i wykluczenia z procesów demokratycznych[2];

c) we współpracy z innymi podmiotami należy zadbać o to, aby bezpieczeństwa, wolności wypowiedzi i prywatności, a także otwartości Internetu nie traktować jako celów konkurujących ze sobą, lecz realizować je jednocześnie w ramach całościowej wizji stanowiącej stosowną odpowiedź na te wszystkie nakazy czasu;

Jednoznaczne zobowiązanie do zwalczania przestępczości w cyberprzestrzeni

d) zaleca zwrócenie się do prezydencji Rady i do Komisji z prośbą o zastanowienie się nad obszerną strategią zwalczania przestępczości w cyberprzestrzeni, w tym również nad sposobem rozwiązania problemu „kradzieży tożsamości" na szczeblu UE;

e) zachęca do refleksji na temat niezbędnej współpracy w tej dziedzinie między podmiotami publiczno-prywatnymi oraz na temat wzmocnienia współpracy dotyczącej egzekwowania prawa;

f) zaleca kontynuowanie prac podjętych w ramach projektu kontroli sieci internetowej („Check the Web") i promowanie działań mających na celu poprawę przepływu informacji na temat przestępczości w sieci, takich jak niedawne inicjatywy polegające na utworzeniu krajowych platform ostrzegawczych oraz europejskiej platformy ostrzegawczej służących rejestrowaniu wykroczeń popełnianych w Internecie, pod warunkiem że będą istnieć niezbędne zabezpieczenia;

g) zaleca wspieranie programów ochrony dzieci i kształcenia ich rodziców zgodnie z postanowieniami prawa UE w odniesieniu do nowych zagrożeń elektronicznych, a także przedstawienie oceny wpływu i skuteczności już istniejących programów;

h) zaleca przyjęcie dyrektywy w sprawie środków prawa karnego mającej na celu egzekwowanie praw do własności intelektualnej i jednocześnie, w ramach dążenia do realizacji tego celu, zakazującej systematycznego monitorowania i nadzoru poczynań wszystkich użytkowników Internetu oraz gwarantującej proporcjonalność kar i popełnianych wykroczeń; w związku z tym zaleca poszanowanie wolności wypowiedzi i stowarzyszania się indywidualnych użytkowników oraz zwalczanie zachęt do nadużyć w cyberprzestrzeni dotyczących praw do własności intelektualnej, w tym również pewnych nadmiernych ograniczeń dostępu wprowadzanych przez samych posiadaczy praw do własności intelektualnej;

i) domaga się gwarancji, że wyrażanie w Internecie kontrowersyjnych opinii na tematy polityczne, również w odniesieniu do terroryzmu, nie będzie podlegać odpowiedzialności karnej;

Ciągła czujność w odniesieniu do bezwzględnej ochrony i intensywnego promowania podstawowych swobód w Internecie

[1] Por. z konstytucją Grecji i jej ustępem 5A.

[2] W dokumencie Rady Europy z dnia 17 września 2008 r. na temat Internetu jako niezwykle ważnego źródła zasobów dla wszystkich zainteresowanych („Internet – a critical resource for all") podkreśla się również, że „zagwarantowanie i promowanie sprawiedliwości i partycypacji w odniesieniu do Internetu stanowi bardzo ważny krok, jeżeli chodzi o postępy w dziedzinie ogólnie pojmowanej sprawiedliwości i partycypacji w całym społeczeństwie".

j) uważa, że „tożsamość cyfrowa” w coraz większym stopniu staje się integralną częścią naszego ego i w związku z tym zasługuje na stosowną i skuteczną ochronę przed ingerencją zarówno podmiotów prywatnych, jak i publicznych; zaleca zwrócenie należytej uwagi na znaczenie anonimowości, pseudonimowości i kontroli przepływu informacji dla prywatności, a także na fakt, iż użytkownicy powinni dysponować skutecznymi środkami służącymi do jej ochrony;

k) należy rozpoznać niebezpieczeństwo, jakie kryje się w formach nadzoru i kontroli Internetu, których celem jest również śledzenie każdego „cyfrowego” kroku użytkownika oraz utworzenie na tej podstawie jego profilu i przyznanie mu „punktów”; tego rodzaju techniki należy zawsze poddawać ocenie obejmującej konieczność i proporcjonalność ich stosowania w kontekście celów, które się dzięki nim realizuje; podkreśla potrzebę głębszej świadomości i przyzwolenia użytkowników w odniesieniu do czynności podejmowanych przez nich w sieci elektronicznej (np. w przypadku sieci socjalnych);

l) zaleca zbadanie i wprowadzenie ograniczeń dotyczących „przyzwolenia”, o które rządy lub prywatne przedsiębiorstwa mogą się zwrócić do użytkowników lub do udzielenia którego mogą ich skłonić w celu częściowej rezygnacji z prywatności, gdyż porównanie pozycji negocjacyjnej i wiedzy użytkowników prywatnych i takich instytucji charakteryzuje się oczywistym brakiem równowagi;

m) zaleca ścisłe ograniczenie i określenie przypadków, w których organy rządowe mogą zażądać od prywatnej firmy internetowej ujawnienia danych;

n) potępia rządową cenzurę treści, których można poszukiwać w zasobach Internetu, zwłaszcza jeżeli takie ograniczenia mogłyby osłabiać wypowiedzi polityczne;

o) zaleca wezwanie państw członkowskich do zadbania o to, aby wolność wypowiedzi nie podlegała arbitralnym ograniczeniom natury publicznej lub prywatnej oraz do unikania wszelkich środków legislacyjnych lub administracyjnych, które mogłyby osłabiać wypowiedzi osób indywidualnych;

p) zwraca uwagę na fakt, że rozwój tzw. „Internetu przedmiotów” nie powinien zepchnąć na drugi plan ochrony danych i praw obywateli;

q) zaleca promowanie zasady poszanowania prywatności od samego początku (ang. privacy by design), zgodnie z którą wymogi dotyczące prywatności i ochrony danych należy wprowadzać na jak najwcześniejszym etapie cyklu życia nowych technologii;

Przedsięwzięcia międzynarodowe

r) należy wezwać wszystkich dostawców usług internetowych do zaangażowania się w trwający proces tworzenia „internetowej karty praw”, który opiera się na istniejących prawach podstawowych, wspiera ich egzekwowanie i pomaga rozpoznać kształtujące się zasady; w związku z tym dynamiczna koalicja wokół internetowej karty praw powinna odgrywać rolę przewodnią;

s) w tym kontekście należy zadbać o podjęcie inicjatywy obejmującej wiele zainteresowanych stron i wiele szczebli oraz opartej na procesie, a także o rozważenie możliwości połączenia inicjatyw globalnych i lokalnych w celu określenia i ochrony praw użytkowników Internetu, co zagwarantuje zasadność i akceptację procesu oraz odpowiedzialność zań;

t) należy zachęcać UE do aktywnego udziału w różnych forach międzynarodowych

zajmujących się globalnymi i lokalnymi aspektami Internetu, takich jak Forum Zarządzania Internetem (Internet Governance Forum – IGF);

u) zaleca uczestnictwo wszystkich zainteresowanych podmiotów UE w procesie tworzenia europejskiego forum IGF, które dokonałoby bilansu doświadczeń zgromadzonych przez krajowe fora IGF, funkcjonowało jako partner na szczeblu regionalnym i skuteczniej prezentowało kwestie ogólnoeuropejskie, stanowiska i obawy w mających powstać międzynarodowych forach IGF;

o

o o

2. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszego zalecenia Radzie oraz przedstawienia go do wglądu Komisji.

11.6.2008

PROJEKT ZALECENIA DLA RADY (B6-0302/2008)

zgodnie z art. 114 ust. 1 Regulaminu

złożył Stavros Lambrinidis

w sprawie utrwalenia bezpieczeństwa i podstawowych wolności w Internecie

Parlament Europejski,

– uwzględniając europejską konwencję praw człowieka (EKPCz) i Kartę praw podstawowych, a w szczególności artykuły karty dotyczące ochrony danych osobowych, wolności słowa i informacji oraz poszanowania prywatności i życia rodzinnego,

– uwzględniając niedawne inicjatywy w sprawie wykrywania ciężkiej przestępczości i terroryzmu (projekt „Check the web") oraz niedawny wniosek dotyczący zmiany decyzji ramowej 2002/475/WSiSW Rady z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie zwalczania terroryzmu, a także wniosku w sprawie przeglądu dyrektywy 2002/58/WE dotyczącej przetwarzania danych osobowych i ochrony prywatności w sektorze łączności elektronicznej,

– uwzględniając prace prowadzone przez Radę Europy, Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) i Organizację Narodów Zjednoczonych (ONZ) zarówno w odniesieniu do zwalczania przestępczości i przestępczości elektronicznej, jak i ochrony podstawowych praw i wolności, w tym również w Internecie,

– uwzględniając ostatnie wyroki sądów europejskich i krajowych trybunałów konstytucyjnych w tej sprawie, a w szczególności wyrok niemieckiego trybunału konstytucyjnego (BVerfG), który uznał odrębne prawo do ochrony poufności i integralności systemów informatycznych,

– uwzględniając art. 114 ust. 1 Regulaminu,

A. mając na uwadze, że Internet stał się głównym narzędziem rozwoju wolności słowa i rozwijania działalności gospodarczej na świecie; mając na uwadze, że w tych okolicznościach jest sprawą absolutnie zasadniczą, aby zwalczając przestępczości i nadużycia ze strony władz publicznych i podmiotów prywatnych, nie ograniczać możliwości tego narzędzia,

B. mając na uwadze, że z uwagi na jego światowy wymiar, szybkie zmiany i szczególne cechy techniczne Internet trudno jest nadzorować w ramach samego prawa krajowego oraz że zwłaszcza na gruncie międzynarodowym należy podjąć inicjatywy na rzecz ochrony praw osób prywatnych zarówno dotyczących ich bezpieczeństwa, jak i chroniących wolności oraz prywatność,

1. występuje do Rady z następującymi zaleceniami:

   a) należy umożliwić stopniowe zbliżanie ustawodawstwa krajowego w UE, które

dotyczy wymogów związanych z ochroną praw podstawowych w Internecie;

b) należy umocnić dialog między legislacyjnymi organami krajowymi i europejskimi oraz między krajowym i europejskim wymiarem sprawiedliwości;

c) należy wspierać dialog między wszystkimi zaangażowanymi podmiotami, których dotyczy zjawisko Internetu, w szczególności dostawcami Internetu i użytkownikami;

d) należy wspierać zawieranie niezbędnych umów na szczeblu międzynarodowym, zarówno w stosunkach dwustronnych (w szczególności w stosunkach transatlantyckich), jak i wielostronnych (inicjatywy Rady Europy, OECD i ONZ);

2. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszego zalecenia Radzie oraz przedstawienia go do wglądu Komisji.